

PIENAS / MILK

2007 metų antroji pusė Lietuvoje buvo pažymėta pieno produktų kainų šuoliu, kurį lėmė pasaulinių pieno produktų kainų augimas. Pasaulyje, didėjant pieno produktų paklausai išsivysčiusiose šalyse (JAV, Japonijoje) dėl vis augančio suvartojimo vienam gyventojui, ir ypač Azijos šalyse (Kinijoje, Indonezijoje, Malaizijoje, Filipinuose, Pietų Korėjoje, Tailande, Vietname) dėl didėjančio gyventojų skaičiaus, o pasiūlai augant ne taip sparčiai, be to, Okeanijos valstybes – didžiausias pieno produktų eksportuotojas – užklupus nepalankioms oro sąlygoms, pieno produktų pasaulinės kainos jau nuo pavasario ėmė smarkiai didėti. 2007 metų spalio mėnesį, palyginti su 2006-ųjų spalio, eksporto kainos Europoje ir Okeanijos valstybėse išaugo 1,6 ir daugiau kartų (1 lentelė).

1 lentelė / Table 1

Pasaulinės pieno produktų kainos 2006 ir 2007 metų spalio mėnesį, Lt/t
World prices of dairy products in October 2006 and 2007, Lt/t

Pieno produktai / Dairy products	2006-10-09-15	2007-10-08-14	Pokytis / Change, %
Vakarų Europoje, eksportui, FOB* / West Europe, for export, FOB			
Sviestas, 82 proc. riebumo <i>Butter, 82 % milk fat</i>	4980	14410	289
Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	7770	12330	159
Nenugriebto pieno milteliai <i>Whole milk powder</i>	6720	13490	201
Lydytas sviestas <i>Butter, melted</i>	6200	15140	244
Okeanijos valstybėse, eksportui, FOB / Oceanian countries, for export, FOB			
Sviestas, 82 proc. riebumo <i>Butter, 82 % milk fat</i>	4500	9160	204
Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	6070	12210	201
Nenugriebto pieno milteliai <i>Whole milk powder</i>	5800	11840	204
Sūris, čederio tipo <i>Cheese, Cheddar</i>	7160	12090	169

* FOB – Franko bortas (apmokėtas transportavimas iki laivo ir pakrovimas) / *FOB – Free on Board (the seller pays for transportation of goods to the port of shipment, plus loading costs).*

Šaltinis: ŽŪMPRIS

Ypač išaugo pieno miltelių, sviesto paklausa ir jų kainos. Visa tai darė esminę įtaką Lietuvos pieno ir jo produktų kainų dinamikai bei gamybos ir eksporto struktūrai.

Vidaus rinka. 2007 metų sausio–spalio mėnesiais supirkta 1163,4 tūkst. t natūralaus riebumo pieno. Palyginti su tuo pačiu 2006 metų laikotarpiu, 5,2 proc. daugiau (2 lentelė), o perskaičius į bazinius rodiklius – 6,0 proc. Tačiau net ir išaugusi pieno gamyba nepatenkina padidėjusio žaliavos poreikio.

2 lentelė / Table 2

Pieno supirkimas 2006 ir 2007 metų sausio–spalio mėnesiais, tūkst. t
Milk purchase in January–October 2006 and 2007, thou. t

Rodikliai / Indicators	2006	2007	2007, palyginti su compared to 2006, %
Supirkta pieno: / Milk purchased:			
natūralaus / natural	1106,3	1163,4**	105
bazinio* / basic*	1315,0	1394,3	106

* 3,4 % riebalų / milk fat, 3,0 % baltymų / protein.

** 4,1 % riebalų / milk fat, 3,27 % baltymų / protein.

Šaltinis: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2007. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2007.

Pasiekta gan aukšta superkamo pieno sanitarinė higieninė kokybė ir toliau pamažu gerėja: 2006 metų sausio–spalio mėnesiais ES veterinarinius reikalavimus atitinkantis pienas sudarė 95 proc. viso supirkto pieno, o per tą patį 2007-ųjų laikotarpį – 96 proc.

Bendroji nacionalinė pardavimo perdirbti pieno kvota 2007–2008 kvotos metais neturėtų būti viršyta. Per septynis šių kvotos metų mėnesius įvykdyta tik 55 proc. kvotos. O palankiausi pieno gamybai vasaros mėnesiai jau praėjo. Pieno supirkimo augimo tempai taip pat leidžia prognozuoti, kad pieno kvota viršyta nebus. Todėl pieno gamintojai šiais kvotos metais gali nesibaiminti didinti gamybą – žaliavinio pieno paklausa Lietuvoje yra didelė. Pieno gamintojai jau gali įsigyti papildomą pieno gamybos kvotą: ją išsinuomoti arba nusipirkti aukcione. Pirmasis pieno gamybos aukcionas įvyko 2007 m. lapkričio 6–9 d. Jame 19,7 tūkst. t pieno kvotų pasiūlė parduoti 2119 pieno gamintojų, o norą nusipirkti 11,7 tūkst. t kvotų pareiškė 328 gamintojai. Aukcione buvo parduota 25 proc. pasiūlytų pieno kvotų, už vieną kvotos toną vidutiniškai mokėta 300 Lt. Kol kas pieno gamintojai neskuba pirkti papildomų kvotų, nes nacionalinė kvota dar nevykdoma, ir pieną galima parduoti nemokant virškvočio mokesčio.

Net išaugusi pieno gamyba nepatenkina padidėjusio pieno perdirbėjų žaliavos poreikio. Per dešimt 2007 metų mėnesių į Lietuvą importuota 106,7 tūkst. t žaliavinio pieno. Tai yra 8,0 proc. daugiau nei per tą patį praėjusių metų laikotarpį. 2007 metų spalio mėnesį importuota 7,3 tūkst. t žaliavinio pieno, kurio vidutinė kaina – 1234 Lt/t, nors per devynis mėnesius buvo importuojama vidutiniškai po 11,6 tūkst. t per mėnesį už 960 Lt/t. Padidėjusi kaina ir sumažėjęs importuojamo pieno kiekis rodo, kad dėl pieno žaliavos vyksta įtempta konkurencinė kova. Tą patį liudija ir liepos–rugsėjo mėnesiais išaugęs žaliavinio pieno eksportas. Sausio–birželio mėnesiais buvo eksportuojama vidutiniškai po 336 t pieno per mėnesį, o liepos–rugsėjo mėnesiais – po 1626 t.

Pieno žaliavos trūkumas ir konkurencija dėl jo sudaro prielaidas didinti supirkimo kainas. Vidutinė natūralaus riebumo pieno supirkimo kaina Lietuvoje 2007 metų spalio mėnesį buvo 1039 Lt/t ir pirmą kartą 1 Lt buvo didesnė už pieno supirkimo kainą Latvijoje, žemiausią iš visų kaimyninių šalių (3 lentelė). Palyginti su 2006 metų spalio, pieno supirkimo kaina Lietuvoje išaugo 45 proc. Vidutiniškai per dešimt mėnesių ji siekė 779 Lt/t, buvo 13,7 proc. didesnė už 2006-ųjų vidutinę to laikotarpio natūralaus pieno kainą. Bazinių rodiklių pieno supirkimo kaina 2007 metų spalį, palyginti su tuo pačiu 2006-ųjų mėnesiu, padidėjo 43 proc. Lietuvoje pieno supirkimo kaina augo sparčiausiai iš kaimyninių valstybių ir pastebimai priartėjo prie regiono vidurkio. Tačiau nuo ES šalių senbuvų Lietuvos supirkimo kaina dar išliko 22 proc. mažesnė. Artimiausioje ateityje padidėjusi konkurencija dėl žaliavinio pieno ir toliau vykstantis pieno ūkių stambėjimas turės didelės įtakos augsiančioms pieno supirkimo kainoms Lietuvoje.

3 lentelė / Table 3

**Natūralaus pieno supirkimo kainos Baltijos šalyse, Lenkijoje ir ES-15 šalyse
2006 ir 2007 metų spalio mėnesį, Lt/t**

Natural milk purchase prices in the Baltic States, Poland and EU-15 in October 2006 and 2007, Lt/t

Šalis / Country	2006	2007	2007, palyginti su compared to 2006, %
Lietuva / Lithuania	718	1039	145
Latvija / Latvia	800	1038	130
Estija / Estonia	845	1062	126
Lenkija / Poland	798	1096	137
ES-15* / EU-15*	1004	1335	133

* 4,2 % riebumo / milk fat, 3,35 % baltymų / protein.

Šaltiniai: Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos duomenys; Eesti statistika [interaktyvus], [žiūrėta 2007 m. gruodžio 7 d]. Prieiga per internetą: <http://pub.stat.ee/px-web.2001/temp/AG182007911535078.xls>; Główny Urząd Statystyczny [interaktyvus], [žiūrėta 2007 m. gruodžio 7 d]. Prieiga per internetą: http://www.stat.gov.pl/gus/45_1335_ENG_HTML.htm; International Milk Price Reviews [interaktyvus], [žiūrėta 2007 m. gruodžio 7 d]. Prieiga per internetą: <http://www.milkprices.nl/>; Latvijas statistika [interaktyvus], [žiūrėta 2007 m. gruodžio 7 d]. Prieiga per internetą: <http://data.csb.gov.lv/temp/07-14a20079120515.xls>.

2007 metų sausio–spalio mėnesiais, palyginti su tuo pačiu 2006 metų laikotarpiu, atskirų pieno produktų gamybos augimo tempai atspindėjo pakitusią pasaulinę pieno produktų paklausą bei išaugusių kainų įtaką vartotojų pasirinkimui. Daugiausia išaugo nugriebto pieno miltelių (94 proc.), pieno konservų (37 proc.) ir varškės (24 proc.) gamyba. Tuo tarpu pagrindinio Lietuvos pieno pramonės eksportuojamo produkto – sūrio – gamyba sumažėjo 10 proc. (4 lentelė).

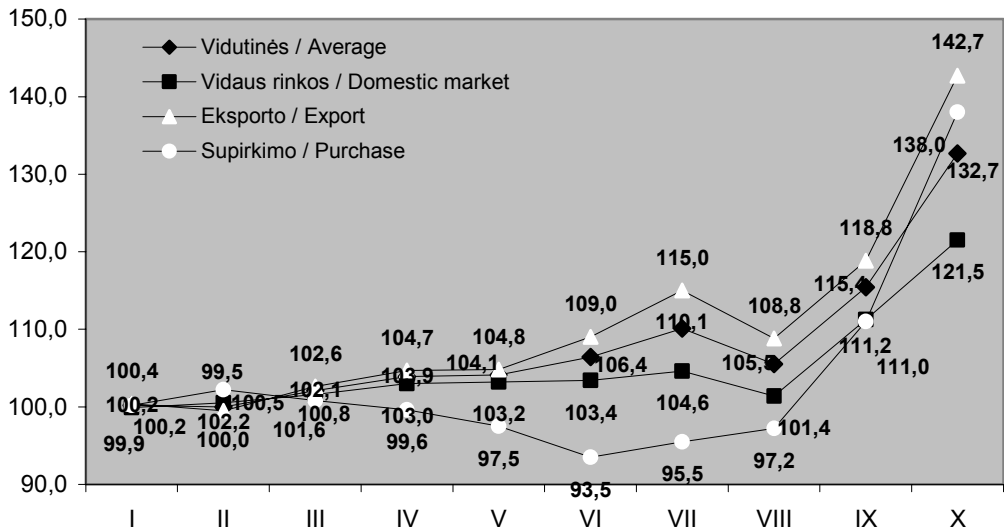
Pagrindinių pieno produktų gamyba* 2006 ir 2007 metų sausio–spalio mėnesiais, tūkst. t
Production of main dairy products in January–October 2006 and 2007, thou t*

Pieno produktai / Dairy products	2006	2007	2007, palyginti su / compared to 2006, %
Geriamasis pienas / Drinking milk	69,6	81,5	117
Rūpienis, kefyras / Acidified milk, kefir	29,9	31,2	104
Jogurtas / Yoghurt	15,3	15,1	99
Grietinė ir jos mišiniai/ Sour cream	21,2	22,6	107
Varškė / Curd	14,6	18,1	124
Sviestas / Butter	9,5	10,3	108
Sūriai / Cheese	73,2	65,7	90
Valgomieji ledai** / Ice cream	21,4	23,2	108
Pieno konservai / Canned milk	12,2	16,7	137

* Pagrindinių pramonės įmonių duomenys / Data of major milk enterprises.

** Mln. l. / Mill. l.

Šaltinis: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2007 m. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2007.

1 pav. Pieno pramonės įmonių kainų pokyčiai 2007 metais (2006-12 = 100 proc.)

Figure 1. Changes in milk producer prices in 2007 (December 2006 = 100%)

Šaltinis: Informacija apie gamintojų parduotos pramonės produkcijos kainų pokyčius 2007 metais. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2007.

Pasaulinėse rinkose pieno produktai pradėjo brangti jau 2007 metų pavasarį, tačiau Lietuvoje pastebimas kainų kilimas prasidėjo liepos mėnesį, o labiausiai pieno produktų kainos augo rugsėjį ir spalį (1 pav.). Pieno supirkimo kainos, vasarą sezoniškai sumažėjusios, rugsėjo ir spalio mėnesiais taip pat kilo ir spalio mėnesį sudarė 138 proc. 2006-ųjų gruodžio kainos.

2007 metų spalio mėnesį, palyginti su tuo pačiu 2006-ųjų laikotarpiu, pieno produktų kainos vidutiniškai padidėjo 32,6 proc. Eksportuojamų produktų kainos išaugo 41,4 proc., o pieno produktų kainos vidaus rinkoje – 22,5 proc.

Vidaus rinkoje 2007 metų spalį, palyginti su 2006-ųjų spalio mėnesiu, padidėjo visų pieno produktų kainos (5 lentelė). Labiausiai išaugo kietųjų ilgai nokstančių sūrių ir sviesto kainos – po 43 proc. Mažiausiai pabrango jogurtas – 8 proc. Labiau pabrangusio jogurto būtų buvę parduota mažiau, nes tai nėra pirmo būtinumo prekė. Kitų pieno produktų kainos pakilo 21–26 proc.

5 lentelė / Table 5

Vidaus rinkoje parduotų pieno produktų įmonių kainos 2006 ir 2007 metų spalio mėnesį, Lt/t
Producer prices of dairy products in the domestic market in October 2006 and 2007, Lt/t

Pieno produktai / Dairy products	2006	2007	2007, palyginti su 2006, %
Natūralus pienas, ne mažesnio kaip 3,5 proc. riebumo, 1 l pakuotėje <i>Natural milk, ≥3,5% milk fat, 1 l pack</i>	1658	2060	124
Pasterizuotas 2,5 proc. riebumo pienas, 1 l pakuotėje <i>Pasteurised milk, 2,5% milk fat, 1 l pack</i>	1267	1566	124
Grietinė, 30 proc. riebumo, 450 g indeliuose <i>Sour cream, 30 % milk fat, 450 g pack</i>	4930	6200	126
Jogurtas su priedais, 350–360 g indeliuose <i>Yoghurt with additives, 350–360 g pack</i>	5040	5420	108
Varškė, liesa, išfasuota po 200 g <i>Curd, fat-free, 200 g pack</i>	6210	7640	123
Varškės sūris, 22 proc. riebumo <i>Cottage cheese, 22% milk fat</i>	9210	11170	121
Sviestas, 82 proc. riebumo, išfasuotas po 200 g <i>Butter, 82 % milk fat, 200 g pack</i>	10510	15020	143
„Tilsit“ sūris, išfasuotas / <i>Cheese Tilsit, packed</i>	10570	14360	136
Kietieji ilgai nokstantys sūriai, išfasuoti <i>Cheese, packed</i>	15660	22330	143

Šaltinis: ŽŪMPRIŠ.

Artimiausioje ateityje pieno produktų įmonių kainos vidaus rinkoje dar gali didėti, kadangi jos pakilo mažiau nei eksportuojamų gaminių. Kainų didinimo laikotarpis priklausys nuo perdurbimo įmonių politikos. Tačiau tolesnėje perspektyvoje pieno produktai nebeturėtų brangti.

Lietuvoje pagamintų pieno produktų įmonių kainos vis labiau priartėja prie kitų ES šalių įmonių kainų. 2007 metų spalį pagrindinių eksportuojamų pieno produktų kainos nedaug tesiskyrė ne tik nuo Latvijos, Estijos ar Lenkijos, bet ir nuo Vokietijos (6 lentelė).

6 lentelė / Table 6

**Kai kurių pieno produktų įmonių kainos Baltijos valstybėse,
Lenkijoje ir Vokietijoje 2007 metų spalio mėnesį, Lt/t**
*Producer prices of selected dairy products in the Baltic states, Poland and Germany
in October 2007, Lt/t*

Pieno produktai <i>Products</i>	Lietuva <i>Lithuania</i>	Latvija** <i>Latvia</i>	Estija <i>Estonia</i>	Lenkija <i>Poland</i>	Vokietija <i>Germany</i>
Sviestas, 82 proc. riebumo <i>Butter, 82% milk fat</i>	14848	14140	12560	13895	14993
Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	10945	10240	11905	11698	12345
„Tilsit“ sūris <i>Cheese Tilsit</i>	13665	11750	13833*	14378*	14630

* Edamo sūris / *Cheese Edam*.

** Spalio 8–28 d. / *8-28 of October*

Šaltiniai: *Gaminių gamyba 2007 m. spalio 1 d. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2007; ŽŪMPRIS.*

Mažmeninės pieno produktų kainos Lietuvoje pradėjo sparčiai kilti nuo 2007 metų rugpjūčio mėnesio. 2007 metų spalio mėnesį, palyginti su 2006-ųjų spaliumi, atskirų pieno produktų kainos padidėjo 11–36 proc. (7 lentelė). Tačiau spartus kainų kilimas Lietuvos rinkoje nesumažino pieno produktų vartojimo. Palyginti su kitomis Baltijos valstybėmis, Lietuvoje mažmeninės pieno produktų kainos rugpjūčio–spalio mėnesiais kilo sparčiausiai ir išliko aukštesnės nei Estijoje. Palyginti su Latvija, vienu pieno produktų kainos buvo aukštesnės Latvijoje, kitų – Lietuvoje.

7 lentelė / Table 7

**Kai kurių pieno produktų mažmeninės kainos Baltijos valstybėse
2006 ir 2007 metų spalio mėnesį, Lt**
*Retail prices of selected dairy products in the Baltic States
in October 2006 and 2007, Lit*

Pieno produktai <i>Dairy products</i>	Lietuva / <i>Lithuania</i>			Latvija / <i>Latvia</i>		Estija / <i>Estonia</i>	
	2006	2007	2007, palyginti su <i>compared to</i> 2006, %	2007	2007, palyginti su <i>compared to</i> Lietuva, %	2007	2007, palyginti su <i>compared to</i> Lietuva, %
Pienas, 2,5 proc. riebumo, l <i>Milk, 2.5% milk fat, l</i>	1,69	2,21	131	2,56	116	2,00	90
Sviestas, kg <i>Butter, kg</i>	15,64	22,41	143	16,64	74	21,51	96

Pieno produktai <i>Dairy products</i>	Lietuva / Lithuania			Latvija / Latvia		Estija / Estonia	
	2006	2007	2007, palyginti su compared to 2006, %	2007	2007, palyginti su compared to Lietuva, %	2007	2007, palyginti su compared to Lietuva, %
Grietinė, 20–25 proc. riebumo, kg <i>Sour cream 20–25% milk fat, kg</i>	5,63	6,25	111	6,94	111	6,01	96
Varškė, 5–9 proc. riebumo, kg / <i>Curd, 5-9% milk fat, kg</i>	9,56	13,02	136	11,84	91	10,81	83

Šaltiniai: Lietuvos, Latvijos ir Estijos ekonominė ir socialinė raida. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006, 2007.

Mažmeninės pieno produktų kainos, sekamos įmonių kainomis, kilo ir kitose ES valstybėse, tik atskirų produktų kainos kito skirtingai. Vokietijoje, Švedijoje ir kai kuriose kitose šalyse senbuvis ypač padidėjo sviesto kainos (nuo 2007 m. kovo 1 d. iki rugsėjo 7 d. Stokholme – 63 proc., Berlyne – 32 proc., Vilniuje – 9 proc.), Lenkijoje per tą patį laikotarpį labiausiai pabrango geriamasis pienas (Varšuvoje – 20 proc., Vilniuje – 11 proc.). Tačiau kai kurios mažmeninės kainos sumažėjo: Varšuvoje ir Stokholme fermentinis sūris atpigė 2–3 proc., Vilniuje braškėnis jogurtas – 22 proc.

Užsienio prekyba. Pieno ir pieno produktų užsienio prekybos balansas 2007 metų sausį–rugsėį ir toliau liko teigiamas: eksportas lenkė importą 5,1 karto. Neskaitant žaliavinio pieno, pieno produktų eksportas lenkė importą 9 kartus.

2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais pieno produktų eksportuota už 1098,7 mln. Lt, arba 48 proc. daugiau nei per tą patį 2006-ųjų laikotarpį. Padidėjo visų pieno produktų, išskyrus kazeiną, eksportas. Pasaulinė paklausa lėmė, kad labiausiai išaugo koncentruoto pieno ir grietinės eksportas – 2,5 karto (pieno miltelių – 2,7 karto), o kondensuoto pieno – 2 kartus. Taip pat 2 kartus išaugo nekoncentruoto pieno ir grietinės, pieno cukraus ir išrūgų miltelių eksportas (8 lentelė). Tuo tarpu sūrių ir varškės – pagrindinių eksportuojamų produktų – tik 13 proc. Neskaitant kazeino, tai mažiausias eksporto prieaugis.

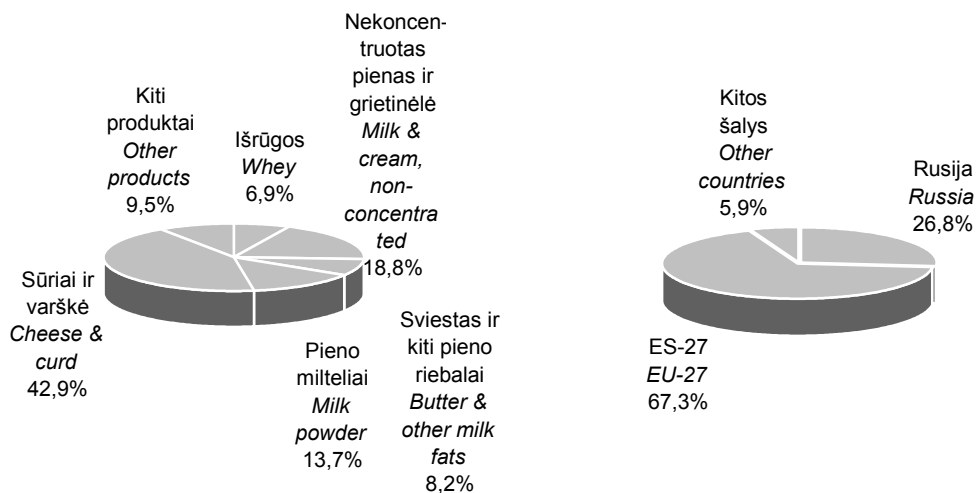
Nors eksporto kompensacijos už nuo 2007 metų liepos į trečiąsias šalis eksportuotus pieno produktus nebemokamos, pieno perdirbimo įmonės dar gauna išmokas už anksčiau išvežtus produktus. Per 2007 metų sausį–spalį Lietuvos pieno perdirbimo įmonės gavo 64,5 mln. Lt eksporto kompensacijų. Palyginti su tuo pačiu 2006-ųjų laikotarpiu, tai 10 proc. daugiau. Tad galima prognozuoti, kad eksporto kompensacijų nutraukimas didelės įtakos įmonių finansiniams rezultatams neturės, o išaugusios pieno produktų kainos šiuos rezultatus pagerins.

Pieno produktų eksportas 2006 ir 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiai, mln. Lt
Exports of dairy products in January–September 2006 and 2007, mill. Lit

KN kodas CN code	Pieno produktai / Dairy products	2006	2007	2007, palyginti su 2006, %
0401	Nekoncentruotas pienas ir grietinėlė <i>Milk and cream, not concentrated</i>	100,7	206,3	205
0402	Koncentruotas pienas ir grietinėlė <i>Milk and cream, concentrated</i>	75,8	191,7	253
040210	Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	54,7	147,5	270
040221	Nenugriebto pieno milteliai <i>Whole milk powder</i>	0,5	3,5	700
040291	Kondensuotas pienas be cukraus <i>Milk, condensed without sugar</i>	4,5	20,2	449
040299	Kondensuotas pienas su cukrumi <i>Milk, condensed with sugar</i>	16,1	20,5	127
0403	Fermentuotas arba raugintas pienas ir grietinėlė <i>Fermented or acidified milk and cream</i>	7,4	10,1	136
040310	Jogurtas / <i>Yoghurt</i>	1,4	1,7	121
0404	Išrūgos ir produktai iš natūralių pieno komponentų <i>Whey & products consisting of natural milk constituents</i>	39,3	76,0	193
0405	Sviestas ir kiti pieno riebalai ir aliejai, pieno pastos <i>Butter & other fats & oils derived from milk, dairy spreads</i>	66,4	90,6	136
0406	Sūriai ir varškė / <i>Cheese & curd</i>	416,9	471,0	113
2105	Valgomieji ledai / <i>Ice cream</i>	23,2	28,1	121
350110	Kazeinas / <i>Casein</i>	2,8	0,9	32
170211-170219	Pieno cukrus / <i>Milk sugar</i>	11,8	23,9	203
	Iš viso / Total	744,3	1098,7	148

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Pakitęs pasaulinei paklausai ir augant paklausesnių pieno produktų eksportui, pakito ir eksporto struktūra. 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiai, palyginti su tuo pačiu 2006-ųjų laikotarpiu, pastebimai sumažėjo sūrių ir varškės lyginamasis svoris – 13 procentinių punktų. Vis dėlto sūris ir varškė išlaikė didžiausią eksporto struktūros dalį – 43 proc. Labiausiai padidėjo pieno miltelių (6,3 procentinio punkto) ir nekondensuoto pieno ir grietinėlės (5,3 procentinio punkto) lyginamasis svoris (2 pav.). Šiuo metu dėl pasaulinės konjunktyūros didesnę Lietuvos eksporto dalį atsikovojo žemės ūkio pridėtinės vertės produktai nėra perspektyvūs pieno pramonei. Vis dėlto ateityje ekspertai prognozuoja sūrio paklausą didėsiant, tad šis aukštos pridėtinės vertės produktas neturėtų prarasti pozicijų Lietuvos eksporto struktūroje.

2 pav. Pieno produktų eksporto struktūra 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
 Figure 2. Structures of dairy products exports in January–September 2007

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Pasaulinės paklausos pokyčiai turėjo įtakos ir geografinės eksportuojamų pieno produktų struktūros pasikeitimui. Šie pokyčiai nėra esminiai, kaip ir anksčiau, daugiausia pieno produktų išvežama į ES (67 proc.) bei Rusiją (27 proc.) (2 pav.), tačiau rodo teigiamas tendencijas. 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, palyginti su tuo pačiu 2006-ųjų laikotarpiu, 8,4 procentinio punkto sumažėjo į rizikingą Rusijos rinką eksportuotų pieno produktų lyginamasis svoris. Didesnė dalis produkcijos išvežta į ES valstybes (lyginamasis svoris padidėjo 7,3 procentinio punkto) ir kitas šalis (1,1 procentinio punkto prieaugis). Tai rodo, kad tvirtesnes pozicijas Lietuvos pieno perdirbėjai išsikovoja reikioje ES rinkoje bei plečia eksporto geografiją. Eksporto srautų į Rusiją sumažėjimui, o į ES valstybes – išaugimui įtakos taip pat turėjo eksporto subsidijų panaikinimas. Tai padarė eksportą į Rusiją ne tokį pelningą. Būtų gerai šias tendencijas išlaikyti ir ateityje.

2007 metų sausį–rugsėį, palyginti su tuo pačiu 2006-ųjų laikotarpiu, padidėjo visų eksportuotų pieno produktų grupių vidutinės kainos (9 lentelė). Labiausiai išaugo pieno cukraus (2,7 karto), nenugriebto pieno miltelių (68 proc.) ir išrūgų (63 proc.) kainos. Kainų pokyčiai turėjo nemažos įtakos eksportuotų produktų struktūrai.

Pasaulinės kai kurių pieno produktų kainos per trumpą laikotarpį išaugo net iki 2 kartų, tad tolesnis jų spartus augimas mažai tikėtinas. 2007 metų pabaigoje – 2008 metų pradžioje galimos ir kai kurios kainų korekcijos. Lietuvos pieno perdirbėjų eksportuojamų pieno produktų kainos dar gali būti laiką didėti, kadangi jų, palyginti su pasaulinėmis, kilimas šiek tiek vėlavo.

Vidutinės eksportuotų pieno produktų kainos 2006 ir 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiai, Lt/t
Average prices of dairy products in January–June 2006 and 2007, in Lt/t

KN kodas CN code	Pieno produktai / Dairy products	2006	2007	2007, palyginti su 2006, %
0401	Nekoncentruotas pienas ir grietinėlė <i>Milk and cream, not concentrated</i>	2966	4000	135
0402	Koncentruoti pienas ir grietinėlė <i>Milk and cream, concentrated</i>	5575	7780	140
040210	Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	6629	10340	156
040221	Nenugriebto pieno milteliai <i>Whole milk powder</i>	6164	10350	168
040291	Kondensuotas pienas be cukraus <i>Milk, condensed without sugar</i>	2886	3510	122
040299	Kondensuotas pienas su cukrumi <i>Milk, condensed with sugar</i>	4347	4770	110
0403	Fermentuotas arba raugintas pienas ir grietinėlė <i>Fermented or acidified milk and cream</i>	2571	2940	114
040310	Jogurtas / <i>Yoghurt</i>	1986	2710	136
0404	Išrūgos ir produktai iš natūralių pieno komponentų <i>Whey & products consisting of natural milk constituents</i>	2795	4550	163
0405	Sviestas ir kiti pieno riebalai ir aliejai, pieno pastos <i>Butter & other fats & oils derived from milk, dairy spreads</i>	6967	8540	123
0406	Sūriai ir varškė / <i>Cheese & curd</i>	9159	10130	111
040610	Varškės sūris ir varškė / <i>Cottage cheese & curd</i>	8776	10040	114
040690	Riebūs sūriai / <i>Fat cheese</i>	9298	10180	109
210500	Valgomieji ledai / <i>Ice cream</i>	5662	6080	107
350110	Kazeinas / <i>Casein</i>	19026	21200	111
170211-170219	Pieno cukrus / <i>Milk sugar</i>	2050	5540	270

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiai, palyginti su tuo pačiu 2006-ųjų laikotarpiu, eksporto ir importo augimo tempai supanašėjo: eksportas padidėjo 48 proc., o importas – 51 proc. Importuota pieno ir jo produktų už 215,1 mln. Lt. Pagrindinis įvežtas produktas, kaip ir anksčiau, buvo žaliavinis pienas, jis sudarė 46 proc. viso pieno ir jo produktų importo. Mažai keitėsi ir likusi importo struktūra. Fermentuoti ir rauginti pieno produktai, kaip ir 2006 metų sausį–rugsėjį, sudarė 16 proc., sūriai ir varškė – 13 proc. (padidėjo 2 procentiniais punktais), o ledai – 10 proc. (sumažėjo 2 procentiniais punktais) importo. Neskaitant žaliavinio pieno, importas būtų išaugęs tik 37 proc.

Pieno produktai importuojami beveik išimtinai iš ES šalių. 2007 metų sausio–rugsėjo mėnesiais iš minėtų šalių buvo įvežta 99,9 proc. pieno produktų, 2006-aisiais per tą patį laikotarpį – 99,8 proc.

Ateityje importuojamų pieno produktų apimtys dėl pieno žaliavos trūkumo, kainų skirtumo ir gaminių įvairovės didinimo ir toliau turėtų didėti.

Nauji teisės aktai. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2007 m. rugsėjo 6 d. įsakymu Nr. 3D-404 patvirtino papildomų nacionalinių nuo gamybos atsietų tiesioginių išmokų už rinkai patiektą pieną mokėjimo 2007 metais taisykles. Jose nustatyta, kad 2007 metams už rinkai patiektą pieną, neviršijantį bendrosios nacionalinės pieno kvotos, pieno gamintojams, atitinkantiems taisyklėse nustatytus reikalavimus, iš Lietuvos Respublikos biudžeto lėšų bus išmokėta po 53 Lt/t. Išmokos bus mokamos nuo 2007 m. lapkričio 1 d. iki 2008 m. kovo 31 d. Taisyklės nustato ir išmokų mokėjimo administravimo procedūras.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2007 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. 3D-408 iš dalies pakeitė pieno supirkimo taisykles. Pakeitimai daugiausia susiję su nuostatomis, reglamentuojančiomis pieno gamybos kvotų ir Kaimo plėtros plano priemonių sąveiką bei kvotų pardavimą aukcione. Taip pat patikslintos Nacionalinės mokėjimo agentūros funkcijos ir reikalavimai pieno supirkėjams.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2007 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. 3D-460 pakeitė Paramos už pieną ir jo produktus, suvartotus ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo lavinimo mokyklose, administravimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2005 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. 3D-134 ir nauja redakcija išdėstė 4 ir 5 priedus, kuriuose nustatyta nauja vienos porcijos pardavimo vaikui didžiausia kaina bei naujas nacionalinės paramos dydis.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2007 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-531 iš dalies pakeitė pieno supirkimo taisykles. Pakeitimai numato, kad superkamo pieno sudėtis ir kokybė bei gamintojo ūkio atitiktis reikalavimams bus vertinami ne pagal Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos normatyvinius dokumentus, bet pagal Europos Parlamento ir Tarybos atitinkamus reglamentus. Tikslinami superkamo pieno apskaitos ir informavimo apie tyrimo rezultatus reikalavimai. Taip pat numatyta, kad pieno mėginius gali imti tik atsakingi superkančios įmonės darbuotojai bei atšauktas reikalavimas imti mėginius ne rečiau kaip 8 kartus per mėnesį, jeigu pienas superkamas, imant mėginius iš kiekvienos siuntos.